

Michał Czajkowski

"Jezus Chrystus w świetle Ewangelii synoptycznych", Janusz Czerski, Opole 2000 : [recenzja]

Studia Theologica Varsaviensia 40/1, 220-222

2002

Artykuł został zdigitalizowany i opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

moc charytatywna, szkolnictwo, prasa, szpitalnictwo, nauka); – urzędowe wprowadzenie „obrzędowości świeckiej”; – przeciwstawianie wierze tzw. światopoglądu naukowego (s. 276).

W takich okolicznościach Stefan kardynał Wyszyński inicjował działania o charakterze apologetycznym i realizował programy duszpasterskie. Jest to między innymi: Przyjęcie więzienia; – *Non possumus* prymasowskie wobec żądań władzy; – Program Wielkiej Nowenny i obchodów Tysiąclecia Chrztu Polski; – Docenianie w pełni wartości religijności ludowej, przy równoczesnym dążeniu do tworzenia bardziej pogłębionej religijności elit; – Właściwa metoda wprowadzania w życie uchwał Soboru Watykańskiego II; Umiejętność wpływania na kształtowanie stosunków międzynarodowych; – Dojrzały, odpowiedzialny i rozumnie krytyczny stosunek do Stolicy Apostolskiej. Wielka czujność o to, aby reżim komunistyczny nie wbił klina pomiędzy Stolicę Apostolską a Kościół w Polsce na tle politycznej Europy (s. 97).

Album o Stefanie kardynale Wyszyńskim, Słudze Bożym jest zaplanowanym przez wydawcę swego rodzaju pomnikiem na 100-lecie jego urodzin i 20-lecie jego śmierci. O wielkiej wartości albumu zdecydował sam bohater, Prymas Tysiąclecia, ofiarny kapłan, troskliwy i odważny duszpasterz i mąż stanu oraz autorzy wspomnień i wydawcy. Mam nadzieję, że dla każdego kto znał kardynała Wyszyńskiego osobiście album dostarczy wielu wspomnień i odkryje nieznane szczegóły dotyczące jego osoby i posługi, zaś dla tych, którzy nigdy się z nim nie zetknęli odsłoni wielką postać człowieka modlitwy, zawierzenia Maryi, zaufania Samemu Jedynemu Bogu, troszczącego się o Polskę, na tle historii Kościoła w Polsce XX wieku. *Ponieważ umiał być odważnie świętym w XX wieku* – napisał Józef kardynał Glemp – *niech będzie przykładem dążenia do świętości dla swoich Rodaków w XXI stuleciu*.

Bp Tadeusz Pikus

Ks. Janusz Czernski, *Jezus Chrystus w świetle Ewangelii synoptycznych*, Wydział Teologiczny Uniwersytetu Opolskiego (Opolska Biblioteka Teologiczna, tom 42), Opole 2000, ss. 330.

Jezus jest ciągle „modny”, fascynuje zwłaszcza młodych. W ostatnich latach zauważa się także w biblistyce nowe, żywe zainteresowanie osobą, życiem i nauczaniem Jezusa Chrystusa. Wystarczy wymienić takie pozycje znakomitych autorów jak J. Gniliński, *Jesus von Nazaret. Botschaft und Geschichte* (Herder), 1990; R. Schnackenburga, *Die Person Jesu Christi im Spiegel der vier Evangelien* (Herder), 1993; czy H. Schürmanna, *Jesus. Gestalt und Geheimnis* (Bonifatius, Paderborn), 1994. Należy się natomiast dziwić, że do tej pory brakuje książki poświęco-

nej wszechstronnemu przedstawieniu osoby i czynów Jezusa, poza tłumaczeniem J. Gnilkę, czy pracami poruszającymi temat chrystologii z perspektywy Ewangelii synoptycznych i teologii Nowego Testamentu. Dlatego należy z uznaniem powitać inicjatywę ks. prof. dr hab. Janusza Czerskiego, kierownika Katedry Pism Nowego Testamentu na Wydziale Teologicznym Uniwersytetu Opolskiego, wybitnego biblisty (i ekumenisty), który opracował i zaprezentował w swojej nowej książce działalność i nauczanie Jezusa z perspektywy Ewangelii synoptycznych.

Książka zawiera prawdziwe bogactwo materiału. Autor potraktował swoje opracowanie – jak sam stwierdza we wstępie – nie jako biografię Chrystusa, lecz jako *wprowadzenie do dalszego, głębszego studium i medytacji Jego życia, działalności i nauki* (s. 5). Wybrał do opracowania sześć tematów z Ewangelii synoptycznych: historię dzieciństwa Jezusa (I; osobiście preferuję „dzieciństwo” – jako okres życia, gdyż „dzieciństwo to postawa duchowa), trzy opowiadania z Jego życia, ukazujące w szczególnie sposób Synostwo Boże Chrystusa (II), Kazanie na górze (III), przypowieści (IV), cuda (V) oraz historię męki i śmierci Chrystusa (VI). Do każdego z tych tematów wprowadza omówienie zagadnień historyczno-literackich oraz przedstawienie zasadniczych akcentów teologicznych. Po ogólnym wprowadzeniu następuje egzegeza wybranych tekstów. W analizie egzegetycznej zastosowana została metoda lingwistyczna, uzupełniana metodą krytyczno-literacką w przypadkach, gdy nie została ona dostatecznie uwzględniona we wprowadzeniu. Na początku każdego rozdziału został podany obfity zestaw literatury w języku polskim. Autor nie ograniczył się jednak tylko do polskiej literatury, ale wykorzystał także współczesną literaturę obcojęzyczną, którą umieścił w przypisach. Na końcu umieścił streszczenie i spis treści w języku niemieckim. Teksty i słowa hebrajskie i greckie umieścił w pisowni oryginalnej, nie w transkrypcji.

Książkę ks. prof. J. Czerskiego uważam za wartościową, oryginalną i potrzebną. Autor przyjął bowiem inną niż J. Gnilkę perspektywę historii i orędzia Jezusa. J. Gnilkę starał się naświetlić postać Jezusa w kontekście politycznym, religijnym i socjalnym, natomiast dla ks. J. Czerskiego podstawowe znaczenie mają przede wszystkim teksty Ewangelii. Dlatego w przykładach wybranych do egzegezy przynajmniej pierwszeństwo metodzie synchronicznej, która daje odpowiedź na pytanie: Jakie informacje pragnie autor tekstu przekazać czytelnikowi? Wnioski ks. J. Czerskiego są dobrze i przekonująco uzasadnione, o czym świadczą przypisy. Za bardzo śmiały i oryginalny uważam jego pogląd na gatunek literacki przypowieści. Ks. J. Czerski opowiada się bowiem za metaforyczną interpretacją przypowieści i przeciwstawia się ogólnie przyjętej przez uczonych za A. Jülicherem teorii, która opiera się na kategoriach greckiej retoryki i wyróżnia cztery gatunki przypowieści jako mowy obrazowej: podobieństwa (Gleichnisse), parable (Parabeln), alegorie (Allegorien) i przykłady (Beispielersählungen).

Oryginalnym poglądem autora jest także wyróżnienie jako osobnego gatunku literackiego trzech biograficznych opowiadań synoptyków o Chrystusie, które w szczególny sposób ukazują Jego Synostwo Boże. Są to: historia chrztu, kuszenia i przemienienia. Specyficzny charakter tych opisów zauważył już M. Dibelius, jeden z twórców metody Formgeschichte, i zakwalifikował je do oddzielnego gatunku literackiego.

Konkludując uważam, że książka ks. prof. J. Czerskiego może być bardzo przydatna zarówno profesorom egzegezy Ewangelii synoptycznych, jak i studentom teologii, duszpasterzom oraz wszystkim, którzy interesują się zagadnieniami biblijnymi. Prezentuje ona wysoki poziom naukowy oraz została napisana ładnym, zrozumiałym językiem. Daje też dobre świadectwo nowemu Wydziałowi Teologicznemu i jego dynamicznemu Wydawnictwu.

Ks. Michał Czajkowski

Karol Karski, *Protestanci i ekumenizm. Wkład spadkobierców Reformacji w dzieło jedności*, ChAT, Warszawa 2001, ss. 400.

Prof. dr hab. Karol Karski znany jest nie tylko w kręgach protestanckich (należy do Kościoła ewangelicko-augsburskiego). Prorektor i profesor Chrześcijańskiej Akademii Teologicznej, od roku 1984 wykładowca ATK, obecnie UKSW (nota bene habilitowany na KULu), redaktor naczelny bezcennego dla nas wszystkich półrocznika „Studia i dokumenty ekumeniczne”, autor kilku książek, wielu artykułów, tłumacz ważnych dokumentów ekumenicznych, organizator wspólnych z ATK i KULem sympozjów naukowych.

Ostatnio opublikował w wydawnictwie swojej uczelni 400-stronicowe dzieło *Protestanci i ekumenizm. Wkład spadkobierców Reformacji w dzieło jedności*. Zawiera ono sześć ważkich rozdziałów (podzielonych na podrozdziały, cały układ jest b. jasny) oraz wstęp, wykaz skrótów, indeks nazwisk, jak również informację bibliograficzną; pod tą ostatnią, tajemniczą nazwą kryje się wskazanie, gdzie pierwotnie drukowana była większość tekstów, przeważnie przedtem wygłoszonych jako referaty. (Właściwej bibliografii nie ma, można ją jednak odnaleźć w bogatych przypisach; jest też podana osobno przy Melanchtonie). Albowiem *książka (...) powstawała stopniowo na przestrzeni ostatnich dziesięciu lat. W pewnym sensie podsumowuje ona badania autora na temat wkładu wyznawców protestantyzmu w dzieło przywrócenia jedności Kościoła chrześcijańskiego, poczynając od Reformacji XVI wieku aż po współczesne inicjatywy ekumeniczne* (str. 7). Dzięki autorowi uświadamiamy sobie, że okres Reformacji to nie tylko czas podziałów, ale także usilnych dążeń do jedności.